

Dienst Justitiële Inrichtingen
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Notitie Doelmatigheidsinstrument 2024

Toelichting op Normering van individuele afschaling op bedletters

Datum	22 maart 2024
Status	Definitief

Inhoud

Notitie Doelmatigheidsinstrument 2024	3
Inleiding	3
1 Normering van individuele afschaling op bedletters	3
1.1 Wat is een op- of afschaling?	3
1.2 Wat is de startletter?	3
1.3 Wat is de eindletter?	4
1.4 Wat zijn de normen?	4
1.5 Wat zijn de gevolgen van deze normen?	4
2 Berekening bonus/malusbedrag	5
2.1 Hoe wordt de bonus/malus bepaald?	5
2.2 Rekenvoorbeeld	6

Notitie Doelmatigheidsinstrument 2024

Inleiding¹

Bij doelmatige zorg hoort afschalen in intensiteit wanneer dit mogelijk is en opschalen wanneer dit nodig is. Om te kunnen sturen op doelmatige zorg wordt op- en afschaling genormeerd. Voor de klinische zorgsetting (ZPM) wordt de netto afschaling per kalenderjaar genormeerd per verblijfsintensiteit (bedletter), waarbij onderscheid is gemaakt in Overige forensische zorg (OFZ) en tbs. De netto afschaling is het saldo van aantal op- en afschalingen dat een zorgaanbieder in een kalenderjaar realiseert ten opzichte van de verblijfsintensiteit (bedletter) bij de start van het jaar (of de eerst gedeclareerde bedletter wanneer in de loop van het jaar is ingestroomd). In 2024 wordt ook de ZZP bij de op- en afschaling betrokken. Als financiële consequentie voor het al dan niet halen van de norm wordt een bonus/malus-systeem gehanteerd.

1 Normering van individuele afschaling op bedletters

1.1 Wat is een op- of afschaling?

Een opschaling is een opschaalbeweging van een cliënt in de bedletter, bijvoorbeeld van bedletter E naar bedletter F. Een afschaling is een afschaalbeweging van een cliënt in de bedletter (of naar ZZP, zie hieronder), bijvoorbeeld van bedletter E naar bedletter D. Over een kalenderjaar wordt de netto op- of afschaling bepaald. De netto op- of afschaling is het verschil tussen de startletter en de eindletter. Een cliënt die start op 1 januari op bedletter E en op 31 december eindigt op bedletter C heeft netto 2 afschaalbewegingen. De netto afschaling is de som van het aantal opschalingen minus het aantal afschalingen gerealiseerd in een kalenderjaar.

Let op, op- en afschaling naar een ander beveiligingsniveau is geen onderdeel van de normering. De normering is alleen van toepassing op op- en afschaling van de bedletter. Dus van 4D naar 3C is een afschaling, maar van 4D naar 3D is geen afschaling.

Zoals in de inleiding is aangegeven is voor het jaar 2024 het instrument van toepassing binnen de klinische zorgsetting, waaraan afschaling naar forensisch beschermd wonen (ZZP) als mogelijke afschaalstap is toegevoegd. Afgesproken is dat een afschaling naar ZZP altijd één afschaling is, ongeacht de bedletter waarvan wordt afgeschaald en ongeacht de vorm van beschermd wonen waar de cliënt naartoe gaat. Opschaling van ZZP naar de klinische zorgsetting wordt buiten beschouwing gelaten.

1.2 Wat is de startletter?

De startletter kan op twee manieren bepaald worden:

---

¹ Deze notitie bevat de toelichting zoals aangekondigd in hoofdstuk 4.1 van de Handleiding Bekostiging & Verantwoording 2024, p. 20.
<https://www.forensischezorg.nl/documenten/publicaties/2023/12/05/handleiding-bekostiging-en-verantwoording-forensische-zorg-2024>

1. Indien de cliënt start met een traject dan wordt de eerst gefactureerde bedletter genomen als de startletter. Dit kan op ieder moment van het kalenderjaar zijn.
2. Indien de cliënt al in een traject zit en een nieuw kalenderjaar start, dan is de startletter gelijk aan de bedletter op 1 januari van het nieuwe kalenderjaar.

Bijvoorbeeld:

Cliënt 1 start een traject op 10 juli jaar T en er wordt als eerste bedletter G gefactureerd. Dan is dit de beginletter voor cliënt 1 voor het kalenderjaar T.

1.3 Wat is de eindletter?

De eindletter kan op twee manieren bepaald worden:

1. Indien cliënt een traject beëindigt voor 31 december, dan wordt de laatst gefactureerde bedletter (of ZZP) genomen als de eindletter.
2. Indien traject op 31 december nog niet beëindigd is, dan is de eindletter gelijk aan de bedletter (of ZZP) op 31 december.

1.4 Wat zijn de normen?

De normen voor kalenderjaar 2024 zijn bepaald voor de startletters C t/m G, op basis van de facturatiegegevens uit de zorgjaren 2019 t/m 2022. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen de Overige Forensische Zorg (OFZ) en de tbs. De normen zijn zodanig bepaald dat 80% van de cliënten per zorgaanbieder gemiddeld sneller afschaalt dan de maximale norm.

Startletter	OFZ		TBS	
	Ondergrens	Bovengrens	Ondergrens	Bovengrens
A/B	-	-	-	-
C	-0,25	0,08	0,21	0,40
D	-0,33	-0,06	0,12	0,19
E	-0,29	-0,15	-0,19	0,00
F	-0,53	-0,34	-0,68	-0,24
G	-0,53	-0,34	-0,68	-0,24

Tabel 1: Normen afschaling 2024 obv facturatiegegevens uit de zorgjaren 2019-2022.

Er zijn geen normen vastgesteld voor de startletters A en B. Dit komt doordat er niet voldoende data beschikbaar is om een norm vast te stellen. Een minteken voor de norm betekent een afschaling. Zonder een minteken betekent dit een opschaling. Hoewel ZZP niet voorkomt in de normen voor 2024, heeft het toevoegen van deze afschaalmogelijkheid wel effect gehad op de normen. Ten opzichte van voorgaande jaren laten de normen voor de startletters C en D nu zien dat er in 2024 meer afschaling nodig is om binnen de normen te blijven. Dat hogere aantal afschalingen kan gerealiseerd worden doordat ook de afschaling naar ZZP nu meetelt.

1.5 Wat zijn de gevolgen van deze normen?

Voor iedere cliënt die een traject start in 2024 is een norm gesteld voor de afschaling. Stel dat een cliënt start op bedletter E binnen de OFZ, dan is de norm [-0,29 t/m -0,15]. Deze norm houdt in dat bij 100 cliënten op bedletter E er tussen de 29 en 15 cliënten één stapje moeten afschalen. Er geldt een norm per cliënt, maar

uiteindelijk wordt er per zorgaanbieder gekeken (onderscheid OFZ/TBS) of er aan de totale norm die geldt met de cliëntenmix voldaan wordt.

1. Indien de netto afschaling in de bandbreedte ligt, dan gebeurt er verder niks;
2. Indien de netto afschaling boven de bandbreedte ligt (dus meer afgeschaald dan de norm stelt), dan volgt er een bonus voor de zorgaanbieder;
3. Indien de netto afschaling onder de bandbreedte ligt (dus minder afgeschaald dan de norm stelt), dan volgt er een malus voor de zorgaanbieder.

Voorbeeld OFZ:

Client nummer	Startletter	Ondergrens (minimum)	Bovengrens (maximum)	Eindletter	Mutatie
1	G	-0,53	-0,34	E	-2
2	G	-0,53	-0,34	G	0
3	F	-0,53	-0,34	G	+1
4	F	-0,53	-0,34	F	0
5	E	-0,29	-0,15	E	0
6	E	-0,29	-0,15	D	-1
7	E	-0,29	-0,15	D	-1
8	D	-0,33	-0,06	D	0
9	D	-0,33	-0,06	ZZP	-1
10	D	-0,33	-0,06	D	0
11	D	-0,33	-0,06	C	-1
12	C	-0,25	0,08	C	0
Zorgaanbieder norm		-4,54	-1,96	Realisatie	-5

Tabel 2: Voorbeeld realisatie OFZ

In bovenstaand voorbeeld was de norm voor de zorgaanbieder [-4,54 t/m -1,96]. De zorgaanbieder heeft een realisatie van -5. Dit betekent dat de netto afschaling boven de bandbreedte ligt (-5 is beter dan -4,54) en daarom krijgt de zorgaanbieder een bonus.

2 Berekening bonus/malusbedrag

2.1 Hoe wordt de bonus/malus bepaald?

De bonus en de malus worden bepaald aan de hand van de volgende formules:

$$\text{Bonus} = (\text{Min. norm} - \text{Werkelijke afschaling}) * \text{bonusbedrag} * \text{Verblijfsduur} * 50\%$$

$$\text{Malus} = (\text{Max. norm} - \text{Werkelijke afschaling}) * \text{malusbedrag} * \text{Verblijfsduur}$$

De bonus gaat uit van shared savings. Het verschil wordt voor 50/50 tussen aanbieder en DJI verdeeld.

- *Werkelijke afschaling*: de netto afschaling van alle cliënten (OFZ/TBS afzonderlijk) totaal. Dit is -5 in het voorbeeld hierboven;
- *Verblijfsduur*: gemiddelde klinische verblijfsduur van de cliënten bij de zorgaanbieder in het kalenderjaar.
- *Bonus/malusbedrag*: het bonus/malusbedrag wordt bepaald op basis van de geleverde bedletters, waarbij het bedrag per letter wordt vastgesteld op basis van het tariefsverschil van deze prestatie met de eerstvolgende prestatie. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen OFZ (het gemiddelde tarief van de prestatie op beveiligingsniveau 1, 2 en 3) en tbs (het tarief op beveiligingsniveau 4). Dus DJI-tarief verblijfsdag G -/- DJI-tarief verblijfsdag F voor normbedrag van bedletter G;
- Voor kalenderjaar 2024 geldt dat voor de berekening van de bonus/ malusbedragen het verschil tussen de bedletters wordt bepaald exclusief dagbesteding en vaktherapie.

Voor kalenderjaar 2024 zijn de bedragen als volgt:

Startletters OFZ (BN1 t/m BN3)		Startletters TBS (BN4)	
A		A	
B	€ 59,77	B	€ 59,77
C	€ 73,06	C	€ 99,93
D	€ 84,92	D	€ 61,89
E	€ 81,51	E	€ 85,11
F	€ 67,82	F	€ 174,57
G	€ 164,06	G	€ 200,61

Tabel 3: Bonus/malusbedragen 2024

- Voor cliënten die starten op bedletter A is er geen bonus/malusbedrag omdat dit de laagste bedletter is.
- De ZZP-tarieven zijn niet meegenomen in het bepalen van de bonus/malusbedragen.

Let op, voor 2024 geldt dat de malus maximaal 3% zal bedragen van de ZPM-verblijfsomzet van de aanbieder. Het tbs- en OFZ-contract worden afzonderlijk afgerekend.

2.2 Rekenvoorbeeld

We nemen als uitgangspunt de OFZ aanbieder uit het voorbeeld van Tabel 2. Het bonus/malusbedrag volgt uit het gewogen gemiddelde:

Client nummer	Startletter	Bedrag
1	G	€ 164,06
2	G	€ 164,06
3	F	€ 67,82
4	F	€ 67,82
5	E	€ 81,51
6	E	€ 81,51
7	E	€ 81,51
8	D	€ 84,92
9	D	€ 84,92
10	D	€ 84,92
11	D	€ 84,92
12	C	€ 73,06
Gewogen gemiddelde		€ 93,42

Tabel 4: Voorbeeld OFZ

De 12 cliënten hadden in dit kalenderjaar samen een gemiddelde verblijfsduur van 130 dagen. De bandbreedte van de normen was [-4,54 t/m -1,96]. Wanneer de zorgaanbieder netto meer dan 4,54 afschaalt, volgt er een bonus. Indien de zorgaanbieder netto minder dan 1,96 afschaalt, volgt er een malus.

De OFZ zorgaanbieder heeft met een netto afschaling van 5 meer afgeschaald dan de bandbreedte. Er volgt dus een bonus.

De bonusformule is:

$$\text{Bonus} = (\text{Min. norm} - \text{Werkelijke afschaling}) * \text{bonusbedrag} * \text{verblijfsduur} * 50\%$$

Min.norm = -4,54 (zie Tabel 2)
Werkelijke afschaling = -5 (zie Tabel 2)
Bonusbedrag = € 93,43 (zie Tabel 4)
Verblijfsduur = 130 dagen (fictief, zie tekst)

$$\text{Bonus} = (-4,54 + 5) * € 93,43 * 130 * 50\% = € 2.794$$